

Z deníku spisovatelky Radky Denemarkové – 1. část

Spisovatelka Radka Denemarková, nositelka ceny Magnesia Litera za nejlepší prózu 2007, získala tvůrčí spisovatelské stipendium Pražského literárního domu autorů německého jazyka, s podporou Institutu umění, Ministerstva kultury, Česko-německého fondu budoucnosti a Hessischer Literaturrat ve Wiesbadenu.

1. listopadu odcestovala Radka Denemarková do Villa Clementine. Po celou dobu jejího pobytu nás každý týden nechá nahlédnout do zážitků a dojmů ze svého nového „domova“. Nyní máte možnost přečíst si první část....

S DEBOROU ZA ZÁDY

Radka Denemarková

Poprvé v životě mám pracovnu. Stoupám za ní do nejvyššího patra. Ve vile Clementine. Díky tomu, že v Praze psali Kafka, Brod, Werfel, Rilke, Kisch... a vznikl *Pražský literární dům autorů německého jazyka*. Poprvé v životě mi nepatří noci, ale i dny. Můžu si naslouchat, uvidím, kudy cesta povede. Celý den se to ze mne valí, proud po sedmi měsících spuštěn. Soustředění, do kterého se během psaní dostávám, je omamné. Samota s větami je tak nebezpečná, člověk se ocitne mimo realitu a není schopen fungovat. Vrací se ke svým větám jako do útulku, jako do bunkru. Já můžu psát jenom o smrti, protože se pořád tolik strachuju o dobro a zlo ve svém nitru. Píšu tužkou, která tu zůstala po Deboře Bernhardtové, americké experimentální básnířce. Nechala mi na stole vzkaz. Ta tužka je náš štafetový kolík. Pracovna otevírá pohled do parku, za nímž hrozí vztyčené cihlové prsty věží neorenesančního kostela *Marktkirche*. Teplé barvy, veverka, která kličkuje s kulatým pokladem v tlamičce přes cestu. Večer se rozsvěcí lampy jako v ulicích Malé Strany. Už ve čtyři odpoledne. V jednom z pokojů můžu přitisknout obličej na sklo, v protějších bytech pozorovat příběhy lidských stínů.

Wiesbaden, hlavní město spolkové země Hesensko, dvě stě tisíc obyvatel. O všech tu psát nebudu. Mondénní Wiesbaden, lázeňské město. Bez lázní. Kulisy přesto perfektní. Dlouhá kolonáda, parky, termální koupele, vinice v okolí. Kliniky a sanatoria, kam jezdí Arabové v limuzínách s tmavými a patrně neprůstřelnými skly. Žáby na prameni: řada léčivých pramenů vyvěrá v hotelích, obestavěna mramorem. V měsíci máji sem na konci devatenáctého století přijížděl císař Vilém II. s celým svým dvorem. Odtud pochází místními hojně používané označení "Kaiserwetter" pro pěkné počasí. Přijíždí císař, nastávají nám slunečné dny. Císař se pletl do výstavby, třeba divadlo, jaké jim vybudoval, Berlín může jen závidět. Do první světové války se tu nudili bohatí Američané, vystavěli si čtvrti honosných vil, dnes je vystřídali Rusové. Takové obří Karlovy Vary, vždy sem mířili ti, kdo si to mohli

dovolit. Zvali si umělce, Dostojevskému se v místním kasinu zrychlil tep. Město uniklo bombardování, šušká se, že Wiesbaden Američané ušetřili, aby měli kde příjemně ubytovat svůj štáb. Nejspíš jim ale neškodný Wiesbaden (bez jakéhokoliv průmyslu) připadal tak nudný, že ani za bombový útok nestál. To město se ještě nerozhodlo, jestli bude místem provinčním nebo dynamickým centrem a ta nerozhodnost z něj činí sympatický prostor s lidskými rozměry. Kavárna a její šum zbavuje samoty. *Feickert*. Na zeď tu promítají němé grotesky s Busterem Keatonem. *"Ty tři ženy šly pomalu. Na obzoru viděly rokli. Měly se vyhnout. Ale ony k ní mířily."* Tady jsem odvinula zápalnou šňůru nového textu. Frigo se ani tentokrát neusmál.

Ulrike Krickauová. Novinářka. Píše do *Frankfurter Rundschau* (naposledy o Lence Reinerové). Její černý pes na ni čekává v autě s tak moudrým pohledem. Člověk číhá na moment, kdy chlupáč rozevře noviny a tlapkou otočí list. Ve Wartburgu, experimentální scéně *Hesenského státního divadla (Hessisches Staatstheater Wiesbaden)* premiéra dramatizace Goethova románu *"Die Wahlverwandtschaften"*. Spřízněni volbou v režii Tobiasse Materny. Zajímavější než inscenace sama je Ulrike. Houževnatá jemnost. Nekompromisní ve všem. Což život neulehčuje. Vychovává dceru, ta opustila znuděně školu a našla si práci v supermarketu. Nyní – ve dvaceti – si dokončuje maturitu. Ulrike její rozhodnutí respektuje. *"Každému to jednou dojde, že se ocitl ve slepé uličce."* Od manžela odešla, netoleroval její práci. A ocituje Jane Bowlesovou: *"Domnívám se, že celý ten systém projít životem s nějakým partnerem je odporný"*. V knihkupectví na Wilhelmstrasse si hýčkám svou další živoucí "postavu". Knihkupce. Vypadá jako Kurt Vonnegut. Má rád knihy a má rád spisovatelky, odnesla jsem si monografii Virginie Woolfové a sborník válečných vzpomínek *"Als wir Frauen stark sein mussten"* a autory, se kterými mám rande poprvé: Thomase Glavinice, Michaela Köhlmeiera, Petera Kurzecka. Grotesky člověčí, i Boží, chceš-li. Řekl by mi Vonnegut.

A už nerušte. Pracuju na třech věcech najednou. Dopoledne kniha *"Smrt, nebudeš se báti"*, odpoledne poslední verze filmového scénáře *"Peníze od Hitlera"*, v noci – tak jak jsem zvyklá – práce na novém románu. Můžu-li nechat ochutnat? Můžu. Třeba *"Smrt, nebudeš se báti"*. Ponořit špičku lžice, vyfoukat a usrknout. Příště připepřím.

Ukázka ze "Smrt, nebudeš se báti":

"Člověk si nikdy nemá zahrávat. Ale někdy není zbytlí. Toto je kniha o psaní knihy. Proti mé vůli. Psát na zakázku tohoto druhu je jako psát v okovech. Psát knihu s pistolí namířenou mezi oči je zvláštní stav. Psát o mrtvém pro mrtvého. Trvalo to sedm let. Mohlo to trvat věčně. Sedm let útěku před knihou. Napsala jsem Léblův příběh, jak ho vidím já. Povrch neříká všechno. Říká dost. Ale osvobodila jsem se tím? Člověk si nikdy nemá zahrávat. Mdlý, churavý den. Sedmkrát pachuč posledního. Napnula jsem se jen a jen k textu o Léblovi, kterého trhavě, s ročními pauzami zpracovávám sedm let. Lepí se na mě, chce být dokončen, domlouvám mu, ještě neužrál čas, moje mysl se dere k jiné práci, k mé práci, k mým větám, k mým myšlenkám. V pauzách těch let jsem si načrtávala zlomky, některé z nich budu moci teď obtáhnout, teď nad tou zahlcující a umrtvující faktografií sklenu příběh. Nespočet vedlejších provrtám kolem.

Léta jsem šmátrala po formě, do které se tohle všechno musí vejít. Dozrála. Nebudu si klást žádné překážky. Mám snad od sebe trhat divadlo a život? Psát umírněně a klasicky o někom, komu se budoucnost začala motat do přítomnosti? Budoucnost s martřany. Není každá monografie, nejsou každé paměti fikcí, přestože se drží faktů? Do života, má-li být jádro vyloupeno, patří detaily i celek, poezie i citáty, dramatické úseky i náčrty situací a charakterů, niterné samomluvy, divadelní repliky i tlachání v baru. Esence všeho léblovského, to kdyby se podařilo. Přidrží křídla nad jevištěm, ne těžký souhrn dat a jmen. Ty jako nejméně určující pošupačí do poznámek. Kniha o Léblovi jako labyrint poznámek. Aby bylo cítit napětí, s jakým se dny a roky prodíral houštím a zároveň jako krocan vyšlapoval po červeném peršanu. Měl rád plné jeviště. Tak ten jeho život zahrnu slovy. Bude to řezavá kniha, nehty obou rukou sjet po černé tabuli odshora dolů. A přitom mezi zuby drtit zatoulaná zrníčka písku. Zachytit atmosféru toho života. Alespoň to."

1.-5.11.2007, Wiesbaden

Spisovatelka Radka Denemarková, nositelka ceny Magnesia Litera za nejlepší prózu 2007, získala tvůrčí spisovatelské stipendium Pražského literárního domu autorů německého jazyka, s podporou **Institutu umění, Ministerstva kultury, Hessischer Literaturrat** ve Wiesbadenu a **Česko-německého fondu budoucnosti**.

